

**ГЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В БАСЕЙНІ РІЧКИ ТЕТЕРІВ
НА ОКОЛИЦЯХ м. ЖИТОМИРА**

Сергійчик А.С., Корбут Г.О.

*Кафедра ботаніки Житомирського державного університету імені Івана Франка м.
Житомир, Україна*

Досить цікавим у геологічному й фізико-географічному відношенні є район басейну р. Тетерів на околицях м. Житомира, порівняно із Словечансько-Овруцьким кряжем і Коростенським інтрузивним комплексом. Тут зустрічається дуже мальовничі місця із чудовими скелями, що схиляються над водою й утворюють каньйони. У скелястих ущелинах, прокладених у товщах граніту, швидкоплинні річки перекочуються через ряд порогів, утворюючи водоспади.

Чудовим створінням природи в цьому районі є вивітрени скелі „Скеля Крашевського”, що розташована на правому березі р. Гнилопять, недалеко від с. Троянів у так званому Шумському каньйоні. Вона являє собою єдиний моноліт із сірого граніту – гнейсу, що вертикально підноситься над рікою на висоту 26,4 м. Шари гранічних плит створюють тут неглибокі печери й ніші, які на загальному тлі скель разом з навколишнім ландшафтом мають надзвичайно гарний вигляд.

Найвідоміша скеля „Голова Чацького” височіє на лівому березі р.Тетерів в районі Корбутівки (за греблею) й піднімається над ним на 30 м. Майже напроти цієї пам’ятки природи, на правому березі розташована скеля „Чотири брати”, що має чотири виступи у вигляді скульптур людини. Всі ці унікальні природні пам’ятники занесені в окремий розділ природного-заповідного фонду нашої області і є геологічним пам’ятником.

Велику кількість відпочиваючих і туристів можна зустріти в с. Дениші. Там, недалеко від села на р. Тетерів споруджена висока гребля й створене водоймище „Відсічне”. На скелястих його берегах розміщений санаторій, є гарний, ліс, у якого зустрічається могутні триста-п’ятсотлітні дуби, узяті під охороною. Нижче за течією, біля греблі є скалодром розташований на лівому березі р. Тетерів. Він являє собою стрімкі скелі висотою більше 30 м, ці мальовничі місця, приваблюють сюди велику кількість туристів, які по праву називають їх „Волинською Швейцарією”.

У р. Тетерів впадає притока р. Гнилопять яка також досить цікава у геологічному відношенні. Тут можна зустріти дивної краси скелі в районі Шумського каньйону. У скелястій ущелині, прокладеній у товщі граніто-гнейсового масиву каньйону р.Гнилопять перекочується через ряд дрібних порогів, що утворюють невеликі водоспади.

На території с. Стара Котельня простягається ще одна притока р. Тетерів, яка знаходиться на північний захід від районного центру Андрушівка р. Гуйва. Мальовничі місця у м. Житомирі тут дуже гарний вузький скелястий каньйон, шириною близько 120 м і глибиною до 2,8 м простягнувся цей від Корбутівки до так званого „Бердичівського мосту”(міст через Тетерів, на шосе , що з’єднує м. Житомир із м. Бердичів).

У межах міста, починається від пивзаводу й до впадання р. Кам’янки в р. Тетерів, простягнувся каньйон довжиною близько в 34 м, з тектонічною терасою й скидом на початку каньйону. Каньйон має ширину 360 м, глибину 48м. і протягнувся на 2 км.

Басейн р. Тетерів зазнав великих змін за свою довгу геологічну історію. У його основі залягають сірі грубозернисті граніти Чуднівського-Бердичівського типу, із залишками в них шарів гнейсу по річкових долинах і поодинокими жилами з середньозернистого граніту Житомирського типу, пегматиту й пегматиту й апліту, що заповнюють тріщини в граніті. На цій місцевості ми всюди бачимо видозміни гранітів у гнейси гідрохімічним шляхом.

Такий процес видозміни триває з моменту появи гранітів дотеперішнього часу.